

ДО СТОРІЧЧЯ БОГДАНА ВЕСОЛОВСЬКОГО

(Огляд аудіовізуальних документів із зібрання

ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного)

30 травня 2015 виповнюється 100 років від дня народження композитора, корифея української естрадної музики Івана-Богдана Весоловського. У першій третині ХХ ст. поряд із Євгеном Козаком, Степаном Гумініловичем, Анатолем Кос-Анатольським, Леонідом Яблонським, Володимиром Балтаровичем він збагачував новими ритмами, барвами й відтінками українську музичну культуру, розвивав українську розважальну музику. Завдяки творчості митця популярні західні жанри танго, фокстрот, вальс, румба проявилися в оригінальному українському варіанті. У середині 30-х років ХХ ст. “танго та фокстроти молодого композитора співав і танцював увесь україномовний Львів”.

Творча спадщина митця становить сто тридцять вокальних творів на слова О. Олеся, Д. Загула, Т. Осьмачки, П. Тичини, М. Рильського, О. Слісаренка, В. Сосюри, В. Симоненка, С. Чарнецького, Г. Чубач, Д. Муринки, Л. Тяглій та ін., а також на слова самого композитора, та понад одинадцять інструментальних п'єс.

До сьогодні Богдан Весоловський залишається одним із найпопулярніших українських композиторів у світі, а його твори звучать на всіх континентах у виконанні прославлених артистів та музичних колективів.

На жаль, через ідеологічні заборони ім'я композитора було надовго вилучене з континууму української культури. Богдан Весоловський розділив долю багатьох українців першої половини ХХ ст. “Його життя ламали жорна трагічних міжвоєнних часів, Другої світової війни, а також періоду “холодної” війни. Ці жорна змусили композитора пройти випробування долею біженця і емігранта, проклавши його життєву дорогу через Україну і Польщу, Чехословаччину і Австрію, Німеччину і Канаду” (*Ігор Осташ*).

Повільне повернення імені та творчості композитора українському слухачеві починається з кінця 80-х рр. ХХ ст.

У фондах ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного зберігається масив аудіовізуальних документів, які дають уявлення про творчість Богдана Весоловського різних років та становлять значний джерелознавчий та інформаційний потенціал.

Перш за все, це – тридцять дев'ять аудіодокументів, які за часом запису та способом документування можна поділити на дві групи:

1) 28 грамзаписів пісень та інструментальних творів композитора 50–70-х рр. ХХ ст.;

2) 11 аудіозаписів пісень митця на магнітній плівці 90-х рр. ХХ ст.

До першої групи входять такі твори (зазначаємо архівний номер (одиницю обліку та одиницю зберігання) аудіодокумента, автора слів, виконавця та музичний супровід):

“*Лети, тужлива пісне*”, Весоловський І.-Б., Тихнович О., оркестр та хор під керуванням Романова І. (од. зб. Г-4187, од. обл. 14460);

“*В кафе*”, О. Олесь, Дербіш А., оркестр та хор під керуванням Романова І. (од. зб. Г-4187, од. обл. 14467);

“*Лиш тебе одну*”, Весоловський І.-Б., Дербіш А., оркестр та хор під керуванням Романова І. (од. зб. Г-4187, од. обл. 14463);

“*Подай рученьку*”, Весоловський І.-Б., Дербіш А., оркестр та хор під керуванням Романова І. (од. зб. Г-4187, од. обл. 14465);

“*Ти моя найкраща пісня*”, О. Олесь, Дербіш А., оркестр та хор під керуванням Романова І. (од. зб. Г-4187, од. обл. 14469);

“*Чи знаєш ти*”, інструментальний варіант пісні, Симфонічний оркестр, диригент Романов І. (од. зб. Г-4187, од. обл. 14462);

“*Гей-га*”, Весоловський І.-Б., Тихнович О., оркестр та хор під керуванням Романова І. (од. зб. Г-4187, од. обл. 14464);

“*Море радості*”, Симоненко В., Дербіш А. у супроводі оркестру (од. зб. Г-4188, од. обл. 14470);

“*В гаю*”, Ігнатенко М., Дербіш А. у супроводі оркестру (од. зб. Г-4188, од. обл. 14477);

“Жоржина спить”, Сосюра В., Дербіш А. та вокальний квартет “Верховина” у складі: Байрак В., Івашко В., Котиш Є., Глібович О. у супроводі оркестру (од. зб. Г-4188, од. обл. 14479);

“Матіоли”, Муринка Д., вокальний квартет “Верховина” у складі: Байрак В., Івашко В., Котиш Є., Глібович О. у супроводі оркестру (од. зб. Г-4188, од. обл. 14471);

“Бродяга”, Костюк Є., Іщук Л. у супроводі оркестру (од. зб. Г-5015, од. обл. 19485);

“Чудовий сон”, Весоловський І.-Б., Іщук Л. у супроводі оркестру (од. зб. Г-5015, од. обл. 19486);

“Кожен раз”, Весоловський І.-Б., Дербіш А. у супроводі оркестру (од. зб. Г-5016, од. обл. 19488);

“Лети, тужлива пісне”, Весоловський І.-Б., Дербіш А. у супроводі оркестру (од. зб. Г-5016, од. обл. 19487);

“Чар Карпатських гір”, Весоловський І.-Б., Мота В. у супроводі оркестру (од. зб. Г-5014, од. обл. 19483);

“Всі мої мрії”, Весоловський І.-Б., Вербицька М., у супроводі оркестру (од. зб. Г-5014, од. обл. 19484);

“Прохання”, Сосюра В., Чернодольська А. у супроводі оркестру (од. зб. Г-5014, од. обл. 19482);

“Чумацький шлях”, Сосюра В., Луців В. у супроводі оркестру, диригент С. Норберт (од. зб. Г-5013, од. обл. 19481);

“Біжить доріжка”, Масло М., Луців В. у супроводі оркестру (од. зб. Г-5013, од. обл. 19479);

“Не дивись на годинник”, Щербань Н., Чернодольська А. у супроводі гітари (од. зб. Г-5013, од. обл. 19480);

“Я знов тобі”, Чубач Г., Рената (Р. Андерс) у супроводі оркестру, диригент С. Норберт (од. зб. Г-5013, од. обл. 19473);

“Було високе чисте небо”, Тиглій Л., Рената (Р. Андерс) у супроводі оркестру (од. зб. Г-5013, од. обл. 19476);

“Драма”, Чарнецький С., Дербіш А. у супроводі оркестру (од. зб. Г-5013, од. обл. 19475);

“Мрії”, Загул Д., Дербіш А. у супроводі оркестру (од. зб. Г-5013, од. обл. 19472);

“Кожний раз”, Весоловський І.-Б., Дербіш А. та тріо “Троянда”, у складі: Гарасовської Х., Дербіш Л., Мороз Л. у супроводі оркестру (од. зб. Г-5013,

од. обл. 19477);

“**Любов**”, Сосюра В., тріо “Троянда”, у складі: Гарасовської Х., Дербіш Л., Мороз Л. у супроводі оркестру (од. зб. Г-5013, од. обл. 19474);

“**Вечірня пісня**”, Сосюра В., тріо “Троянда”, у складі: Гарасовської Х., Дербіш Л., Мороз Л. у супроводі оркестру (од. зб. Г-5013, од. обл. 19478).

Зазначені твори містяться на семи грамплатівках, випущених в Канаді компаніями “Arka Records”, “Echo Records”, “Rusalka Records”, “Pean Records”. Чотирьох монографічних (одна платівка містить дві пісні, по одній з кожного боку) на 78 обертів (1953–1956 рр.) та трьох довгограючих на 33 1/3 обертів: “Альбом пісень Богдана Весоловського” (1956 р.), “Зірка” (1967 р.), “Мрії” (1970 р.). На державне зберігання до ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного ці грамплатівки були передані в 2003 та 2009 рр. громадянкою Канади, активною діячкою українського жіночого руху, дружиною останнього президента УНР в екзилі Ярославою Плав'юк.

Аудіодокументи **другої групи** демонструють особливості вокального та інструментального прочитання творів Богдана Весоловського на українській естраді 1992–1993 рр.

До цієї групи належать такі твори (зазначаємо архівний номер (одиницю обліку та одиницю зберігання, автора слів, автора інструментування, виконавця та музичний супровід):

“**Як тебе не любити**”, Весоловський І.-Б., інструментування Заубер А., н.а. УРСР Бокоч В. у супроводі Естрадно-симфонічного оркестру Укртелерадіокомпанії, диригент – н.а. УРСР Бабич Р. (од. зб. М-15309, од. обл. 33895);

“**Подай рученьку**”, Весоловський І.-Б., інструментування Заубер А., н.а. УРСР Бокоч В. у супроводі Естрадно-симфонічного оркестру Укртелерадіокомпанії, диригент – н.а. УРСР Бабич Р. (од. зб. М-15309, од. обл. 33896);

“**Тихо без слів**”, Патоля І., інструментування Свиридов О., н.а. УРСР Бокоч В. у супроводі Естрадно-симфонічного оркестру Укртелерадіокомпанії, диригент – н.а. УРСР Бабич Р. (од. зб. М-15309, од. обл. 33897);

“**Прийде ще час**”, Весоловський І.-Б., н.а. УРСР Бокоч В. у супроводі Естрадно-симфонічного оркестру Укртелерадіокомпанії, диригент – н.а. УРСР Бабич Р., (од. зб. М-15219, од. обл. 33428);

“**Чи знаєш ти?**”, Весоловський І.-Б., інструментування Заубер А., н.а. УРСР Бокоч В. у супроводі Естрадно-симфонічного оркестру Укртелерадіокомпанії, диригент – н.а. УРСР Бабич Р. (од. зб. М-15219, од. обл. 33427);

“**Бували дні**”, Весоловський І.-Б., інструментування Заубер А., н.а. УРСР Бокоч В. у супроводі Естрадно-симфонічного оркестру Укртелерадіокомпанії,

диригент – н.а. УРСР Бабич Р. (од. зб. М-15219, од. обл. 33424);

“*Гей-га*”, Весоловський І.-Б., інструментування Заубер А., н.а. УРСР Бокоч В. у супроводі Естрадно-симфонічного оркестру Укртелерадіокомпанії, диригент – н.а. УРСР Бабич Р. (од. зб. М-15219, од. обл. 33425);

“*Чар карпатських гір*”, Весоловський І.-Б., інструментування Заубер А., н.а. УРСР Бокоч В. у супроводі Естрадно-симфонічного оркестру Укртелерадіокомпанії, диригент – н.а. УРСР Бабич Р. (од. зб. М-15219, од. обл. 33426);

“*Чи справді?*”, Весоловський І.-Б., інструментування Заубер А., н.а. УРСР Бокоч В. у супроводі Естрадно-симфонічного оркестру Укртелерадіокомпанії, диригент – н.а. УРСР Бабич Р. (од. зб. М-15219, од. обл. 33429);

“*Лети, тужлива пісню*”, Весоловський І.-Б., інструментування Яценко Ю., обробка Лавришин З., н.а. УРСР Бокоч В. у супроводі Оркестру народних інструментів Укртелерадіокомпанії, диригент – н.а. УРСР Варакута В. (од. зб. М-15219, од. обл. 33431);

“*Було не тужити*”, Весоловський І.-Б., інструментування Яценко Ю., обробка Лавришин З., н.а. УРСР Бокоч В. у супроводі Оркестру народних інструментів Укртелерадіокомпанії, диригент – н.а. УРСР Варакута В. (од. зб. 15124, од. обл. 32869).

До ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного ці аудіодокументи були передані Національною радіокомпанією України, одним із головних фондоутворювачів архіву.

На сьогодні в архіві грамофонні та магнітні записи творів композитора всі оцифровані.

Крім аудіодокументів, в архіві зберігається й кінодокумент, присвячений життю та творчості Богдана Весоловського, – документальна стрічка “Бонді або повернення Богдана Весоловського”. Фільм створений 2014 р. творчим об’єднанням “Країна Кіно” за однойменною книгою (першим ґрунтовним монографічним дослідженням життя і творчості композитора) і сценарієм дослідника і популяризатора творчості Богдана Весоловського, науковця, громадського діяча, політика, Надзвичайного і Повноважного посла України в Канаді (2006–2011) Ігоря Осташа. Режисер Станіслав Литвинов, оператор Василь Григоряк. Стрічка відзначена дипломом XIII Київського міжнародного фестивалю документальних фільмів “Кінолітопис-2014” за “Кінематографічний творчий дизайн”. На зберігання до ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного цей

кінодокумент передали автори картини І. Осташ та С. Литвинов у листопаді 2014 р.

Творці фільму через медіатекст прагнуть відкрити для сучасної широкої аудиторії глядачів неординарну, багатогранну особистість – українсько-канадського композитора, правознавця, дипломата, перекладача Богдана Весоловського.

Візуальний ряд стрічки представляє значний масив фотодокументів (портретні, події, видові знімки): фото Богдана Весоловського різних періодів (від раннього дитинства до останніх років життя), фото батьків, родини, шкільних та університетських друзів, товаришів-музикантів львівського періоду, колег по праці, виконавців творів композитора; фото Львова, Стрия 30-х років ХХ ст., повоєнних міст Європи та Канади; фотокопії різних документів композитора: дипломів, посвідчень, подяк, угод, рукописів, нот, видань-метеликів перших шлягерів. Використано також і кадри кінохроніки, оскільки подробиці приватного особистого життя композитора та його найближчого родинного й творчого оточення тісно пов'язані з історичними подіями епохи.

Особливу цінність у фільмі становлять фрагменти інтерв'ю людей, які особисто знали композитора (записи здійснені І. І. Остаєм): дружини митця О. Весоловської-Залізник, сина О. Весоловського, племінниці Х. Охримович, дружини близького друга юності й колеги по “Ябцю-джазу” А. Кос-Анатольського Н. Кос, виконавців творів Весоловського, колег Б. Весоловського по українській секції Сі-Бі-Сі та дослідників його творчості. Викликає інтерес і музична складова фільму: у картині представлено понад тридцять пісень композитора у часовому діапазоні записів від 50-х рр. ХХ ст. до сьогодення.

Аудіовізуальні документи із зібрання ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного мають незаперечний інформаційний потенціал як для дослідників та шанувальників української музики, так і можуть бути використані для проведення різноманітних культурно-мистецьких заходів, створення нових фільмів і телепередач.